

QYTETARËT PËR NDRYSHIM

SHTATOR - TETOR 2020 // CIVICAMOBILITAS.MK

BULETIN NR.6

DHE... VAZHDOJMË TUTJE

Muajt e parë të vjeshtës sollën preokupime të reja, por ajo më seriozi – Covid-19, mbeti dhe mori hov. Bota vazhdoi të funksionojë në rrethana të jashtëzakonshme, t[ë] numërojë të infektuar të ri me virusin korona, të kuruar, por për fat të keq edhe viktimat e tij.

Nën presionin e numrit të madh të infektuarve, funksionuan edhe organizatat qytetare. Një pjesë nga shtëpia, një pjesë nga zyra dhe një pjesë nga terreni. Çdo gjë që mund të zhvendosej online, u zhvendos, pjesa tjetër, në rrethana të ndryshuara, me respektimin e të gjitha masave për mbrojtje, u zhvillua drejtpërdrejtë.

Civica mobilitas në këtë periudhë vendosi, të paktën shkurtimisht, t'i kthehej praktikës së vjetër të mbajtjes së ngjarjeve drejtpërdrejt. Sigurisht, ata ishin larg asaj që jemi mësuar të gjithë, por gjithsesi një pushim i vogël i "përvojave" në online, që janë bërë rutina jonë e përditshme. Për shkak të protokolleve të mbrojtjes shëndetësore, mungonte zhurma e Takimeve për rrjetëzim, ne duhej të kufizonim pjesëmarrjen e Forumit kombëtar në vetëm një përfaqësues nga organizata, për të kontrolluar temperaturën e trupit të të gjithë atyre që vinin, të vendosnin maska dhe të uleshin në 1.5-2 metra distancë. Për shkak të vendndodhjes së Festivalit, në Parkun e Qytetit në Shkup, në një hapësirë të hapur, ne nuk e kufizuam numrin e pjesëmarrësve, por e kufizuam hapësirën e hapur në mënyrë që të bënim kontrollet e nevojshme dhe të siguroheshim që të respektoheshin të gjitha masat e autoriteteve shëndetësore. Nuk ishte njësoj si më parë, por ishte një freskim i vërtetë për të parë kolegët dhe bashkëpunëtorët drejtpërdrejt, për t'u interesuar për ata që vendosën ta kalojnë atë ditë në Park, për të treguar se ne mund të funksionojmë në këto kushte të ndryshuara, se jemi elastik, fleksibël, të gatshëm për të ndihmuar atje ku është e nevojshme.

Edhe ky numër i Qytetarëve për ndryshime sjell tekste të shumta për aktivitetet e organizatave qytetare. Në përpjekjen që të sigurohet pjesëmarrje më madhe qytetare dhe t'u ndihmojnë institucioneve që të përballen me faktet dhe në bazë të tyre të krijojnë politika,

organizatat hulumtuan tema të ndryshme. Në këto faqe do të gjeni shtatë hulumtime dhe analiza të prezantuara në raporte ose dokumente për politika publike. Në fokus ishin më shumë tema rreth asaj se si funksionon mësimi online, gjendja me respektimin e të drejtave të fëmijëve, dhuna në familje, rreziqet për korrupsion gjatë prokurimeve publike të ndërmarrjeve në pronësi të Qeverisë dhe komunave, gjendja e Malit të Sharrit. Krahas kësaj, organizatat e analizuan kohëzgjatjen e tepërt të procedurave të shkurtuara gjyqësore si dhe Raportin e Komisionit Evropian për Maqedoninë e Veriut. Kriza me koronën nuk e pengoi angazhimin dhe bashkëpunimin qytetare e organizatave, përkundër, në disa situata edhe më shumë i fuqizoi. Gjithsej 14 organizata e organizuan aksionin humanitar të quajtur "Ushqe 10.000", ndërsa Kryqi i Kuq i Qytetit të Shkupit siguroi 80 pako me ushqim dhe mjete për mbrojtje dhe dezinfektim për të pastrehët. Banka për ushqim dhe Koalicioni rural hapi diskutim për dhurimin e tepicës së prodhimeve bujqësore, ndërsa të Drejtë dhe profesionistë, vazhduan ta përkujtojnë pushtetin dhe opinionin për objektet e braktisura në pronësi shtetërore.

Që të mundësojnë vazhdimësi në punën e tyre me fëmijët me aftësi të kufizuara, "Hapni dritaret", në partneritet me UNICEF dhe Ministrinë e Punës dhe Politikës Sociale krijoi platformë, me të cilën do të mundësohet edukim i individualizuar i fëmijëve me aftësi të kufizuara. Qendra për aftësi të kufizuara "Prkos" e promovoi botimin "Një ditë e imja", një publikim i domosdoshëm për secilin.

Muajt e ardhshëm nuk do të jetë më lehtë, por treguam se mund të përshtatemi dhe... vazhdojmë tutje. Apo cila do të ishte zgjidhja tjetër?

Lexim të këndshëm!

Gonce Jakovleska
Koordinator kombëtar i
Civica mobilitas për IKO

TEMA

**PJESËMARRJA
QYTETARE**

Drejtësia e vonuar, është gjithashtu një padrejtësi

Koalicioni “Të gjithë për gjykim të drejtë” e përgatiti dokumentin “Rruga e gjatë deri te drejtësia në procedurën e shkurtuar”, e cila ofron pasqyrë për statusin ligjor të procedurës së shkurtuar në Republikën e Maqedonisë së Veriut. Përmes shembujve praktikë, Koalicioni vë në dukje kohëzgjatjen e tepruar të procedurave të shkurtuara, e cila bie në kundërshtim me qëllimin e futjes së procedurave të shkurtuara, dhe gjithashtu thekson inercinë e gjykatave dhe menaxhimin e dobët të dinamikës së seancave të caktuara në procedurat e shkurtuara.

Ndër shembujt e përmendur është lënda për Tamarën, ku akuzohen 12 persona, anëtarë të komisionit të shkallës së parë dhe të dytë të Fondit të Sigurimit Shëndetësor dhe drejtori i FSSHM-së, të cilët vendosën të mbulonin shpenzimet për Tamara Dimovska, e cila vuante nga një sëmundje errallë. Deri më tani 12 seanca dëgjimore për këtë çështje janë anuluar. Sidoqoftë, megjithëse janë mbajtur 14 seanca dëgjimore, ende nuk ka asnjë vendim gjykate, që çon në pyetjen nëse kjo është pasojë e kompleksitetit të çështjes apo keq menaxhimit nga ana e gjykatës.

Një shembull tjetër është lënda “Mariglen”, në të cilën Mariglen Demiri akuzohet për prishjen e Zyrës Popullore të Presidentit, Gjorge Ivanov, gjatë protestave të Revolucionit të larmë në vitin 2016. Që nga viti 2018, vetëm një seancë dëgjimore është mbajtur, ndërsa 13 të tjera janë anuluar.

“Në këtë rast, është për t’u habitur që në periudhën prej katër vjetësh, janë caktuar një numër relativisht i vogël seancash, të gjitha të planifikuara për një periudhë më të gjatë kohore deri në seancën e radhës të caktuar, gjë që bie ndesh me faktin që çështja po zhvillohet në një procedurë të shkurtuar. “Prokurori publik mungoi në gjithsej nëntë seanca dëgjimore për seancën kryesore, dhe si arsye për këtë në disa seanca u deklarua se prokurorët ishin shumë të zënë dhe për këtë arsye nuk u paraqitën në seanca,” qëndron në dokument.

Rasti “Dhuna në Komunën e Qendrës” e iniciuar nga Prokuroria Speciale Publike kundër 14 personave, përfshirë ish-kryeministrin Nikolla Gruevski. Seanca e parë e lëndës u zhvillua në vitin 2016, dhe vendimi erdhi pas shfuqizimit zyrtar të kësaj Prokurorie Publike në 29 shtator, 2020. Në vend që të përfundonte në një seancë, siç kërkojnë në mënyrë ideale dispozitat për procedurën përmbledhëse, vetëm në vitin 2019, u caktuan gjithsej 40 seanca për lëndën, nga të cilat 17 u anuluan dhe 23 u mbajtën.

Nga Koalicioni thonë se rëndësia e zbatimit të drejtësisë pa vonesa që mund të rrezikojnë efikasitetin dhe besueshmërinë e saj është e një rëndësie të madhe për çdo sistem funksional të drejtësisë. Siç është paraparë edhe me më shumë dokumente ndërkombëtarë, gjykimi brenda një kohe të arsyeshme është një parim që duhet të respektohet vazhdimisht nga gjykatat, të cilat nuk duhet të “përkujtohen” vazhdimisht nga mediat dhe organizatat e shoqërisë civile se procedurat që ata po marrin janë të zgjatura. dhe zgjasin tepër.

Sfidat e mësimimit online në shkollat fillore

Fondacioni Metamorfozis zbatoi një studim për të përcaktuar kushtet dhe sfidat për zhvillimin e mësimdhënies në shkollat fillore. Si rezultat i krizës, në periudhën e kaluar cilësia e arsimit për nxënësit e shkollave fillore ka rënë, por jo për të gjithë nxënësit në mënyrë të barabartë. Një pjesë prej tyre nuk ishin në gjendje ta ndiqnin fare mësimin online, ndërsa personeli mësimor dhe menaxhmenti në shkollë u detyruan të fillojnë aktivitete pothuaj “brenda natës” për aktivitete për të cilat (në shumicën e rasteve) ata nuk ishin trajnuar kurrë. Përveç aspekteve teknike, aspektet pedagogjike u neglizhuan gjatë mësimimit online, gjë që rezultoi në pakënaqësi me procesin midis të gjitha palëve të përfshira, veçanërisht nxënësve si shfrytëzues të fundit.

Të dhënat nga raporti janë rezultat i anketës së zbatuar, për kuadrin mësimdhënës, menaxhmentin dhe shërbimet profesionale të shkollave fillore, si dhe tre fokus grupeve të veçanta me kuadër mësimdhënësish, menaxhmentin dhe me prindërit e nxënësve të arsimit fillor.

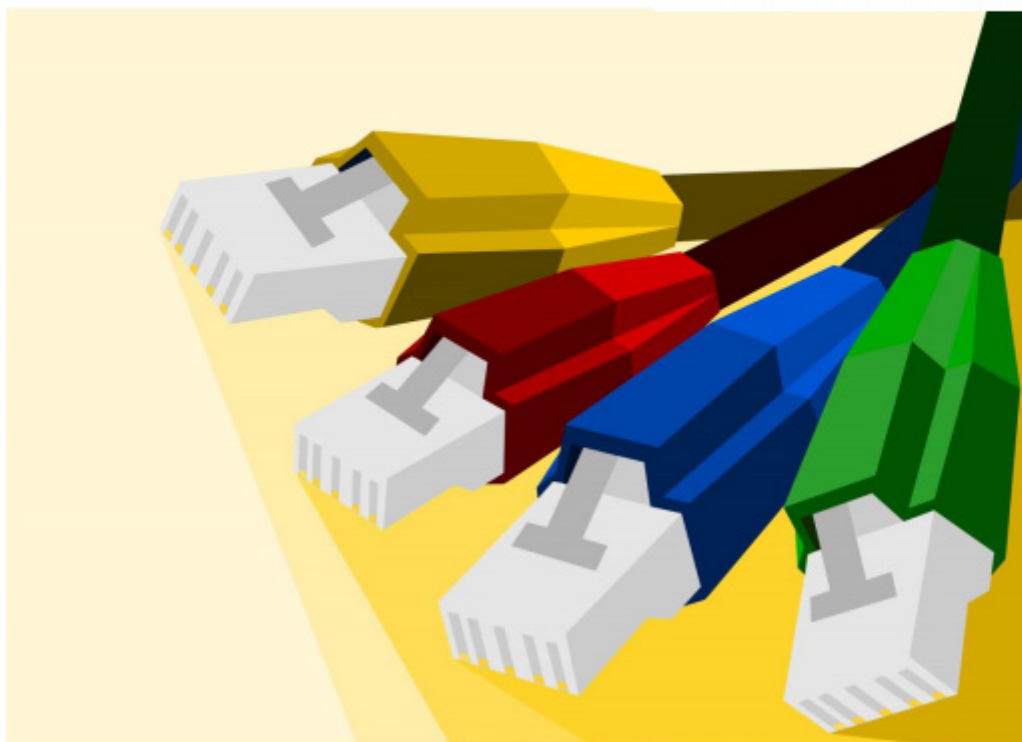
Problemi kryesor që u shfaq para fillimit të vitit të ri shkollor 2020/21, parë nga aspekt teknologjik, është situata me mjetet teknike, kryesisht laptopët dhe kompjuterët, të nevojshëm për mirëmbajtjen e mësimimit të detyrueshëm online.

Kuadri mësimdhënës, në shumicën e rasteve (84.9%), përdor adresat private të postës elektronike për komunikim zyrtar. Kjo është problematike nga shumë aspekte, veçanërisht nga aspekti i mbrojtjes së të dhënave personale të nxënësve, të cilët janë të mitur gjatë arsimit fillor. Për më tepër, gati një e treta e kuadrit mësimdhënës (31.6%) deklaruan se ata kanë internet vetëm në shkollë në celularin e tyre. Fatkeqësisht, ka vende ku shkollat nuk ofrojnë asnjë akses në internet, gjë që vë në pikëpyetje të gjithë procesin e kryerjes së mësimimit në internet për këta nxënës.

Në shumë familje me më shumë fëmijë të moshës shkollore, problemi ishte “ndarja” e ndihmave teknike (laptop, kompjuter), d.m.th. situata zakonisht kërkonte që vetëm njëri prej nxënësve të ishte në gjendje të ndiqte mësimin drejtpërdrejt. Përveç kësaj, shpesh ndodhte që vetë prindërit të ndiqnin mesmin dhe/ose t’i kryenin ato në shtëpi me fëmijët e tyre, d.m.th. të kishin rolin e “mësuesve zëvendësues”.

Pothuajse të gjithë pjesëmarrësit në hulumtim (88.9%) pajtohen se për zbatimin e suksesshëm të online mësimdhënies efikase, metodat e zakonshme në procesin e mësimdhënies duhet të ndryshojnë. Me fjalë të tjera, praktika aktuale duhet t’i nënshtrohet reformave të plota.

[Link te raporti](#)

Dhuna në familje nuk është punë private – por vepër që dënohet me ligj

Rezultatet e hulumtimit të përfunduar së fundmi të shoqatës romë “Çerenja” nga Shtipi të quajtur “Inkurajohu, mos hesht për dhunën në familje” janë fatale. Ato tregojnë për një situatë alarmante në shumë nivele që kërkon veprim nga struktura të ndryshme shoqërore.

Një nga problemet kryesore të identifikuara në raportin e hulumtimit është martesë e hershme e grave romë që janë pjesë e anketës. Më shumë se gjysma e të anketuarve (53%) janë martuar midis moshës 14 dhe 17 vjeç. Vetëm një e anketuar u përgjigj se ajo është martuar pas moshës 25 vjeç. Kjo është ndoshta arsyeja pse statusi arsimor i të anketuarve është i ulët. Me martesën e hershme, ata nuk kanë as kohën dhe as mundësinë për të përfunduar arsimin e tyre. Kjo konfirmohet nga fakti se 54% e të intervistuarve nuk kanë ose nuk e kanë përfunduar arsimin fillor. Mungesa e arsimit i ndalon më tej ata të punësohen dhe të kenë të ardhurat e tyre personale, të cilat do të rrisnin pavarësinë e tyre ekonomike. Pothuajse 39% janë të punësuar, dhe të ardhurat e tyre personale janë kryesisht midis 5,000 dhe 20,000 denarë (60%), ndërsa 38% janë pa të ardhura.

Në kushte të tilla, mund të mos jetë befasi që rreth 80% e të anketuarve deklaruan se ishin viktimë të dhunës në familje.

Sipas autores të raportit, Sanja Mijallkova Sudiklieva, te një numër i madh i viktimave, dhuna në familje manifestohet si ngacmim afatgjatë psikologjik, poshtërim dhe dhunë fizike. Fatkeqësisht, shumica e viktimave, përkatësisht 74% e tyre, nuk ndërmorën ndonjë veprim pas dhunës në

familje. Të paktët që reagojnë e bëjnë këtë duke raportuar në MPB (8%), në shoqata qytetarësh (4%) ose kanë kërkuar ndihmë ligjore nga një avokat (1%). Sa i përket abuzuesit, në 88% të rasteve është burri, dhe në 5% është njëri nga prindërit. Tre të katërtat e ngacmuesve janë midis moshës 20 dhe 40 vjeç. Lidhur me shpeshësinë e dhunës, më shumë se gjysma e grave që u përgjigjën (54%) përballesh me dhunë në familje çdo ditë ose një ose dy herë në javë.

Edhe pse një përqindje e madhe (48%) e atyre që thanë se nuk e dinë, d.m.th. nuk kanë njohuri për rregullimin ligjor të dhunës në familje, është akoma inkurajues fakti që 46% thanë se kanë njohuri të hollësishme ose themelore në këtë fushë. Është e rëndësishme të flasim për dhunën në familje ndaj grave dhe vajzave, është e rëndësishme të kapërcejmë besimin se dhuna në familje është çështje private. Ky është qëllimi i këtij përfituesi nga Civica Mobilitas, “Çerenja”, me këtë hulumtim për të shkuar një hap më tej, pas zbulimit të dhunës, për ta analizuar atë, për të provokuar një reagim institucional dhe përfundimisht, për të kontribuar në uljen e dhunës ndaj grave në komuniteti rom.

Anketa u zbatua nga Shoqata e Romëve “Çerenja” nga Shtipi dhe është hulumtim i parë i tillë në territorin e komunës. Anketa u realizua me intervista ballë për ballë nga intervistues të trajnuar dhe me përvojë. Mostra është 149 gra të moshës 14 deri 55 që jetojnë në komunën e Shtipit.

Raport nga gjendja në Malin Sharr

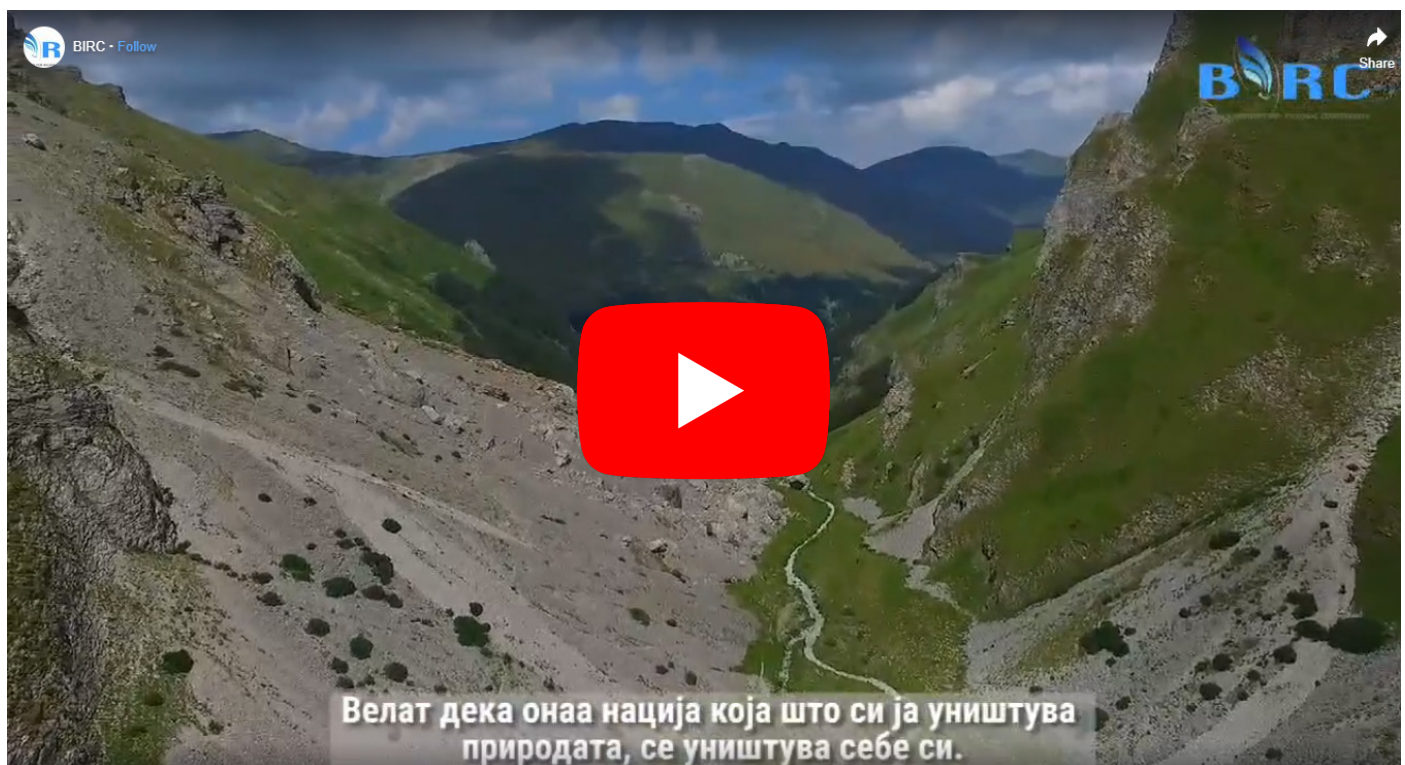
Instituti Ballkanik për Bashkëpunim Rajonal (BIRS) ka përgatitur një raport të zgjeruar mbi gjendjen e Malit Sharr, i cili është baza për promovimin e aktiviteteve të tjera, për të rritur ndërgjegjësimin për shpalljen e këtij vargmali për park kombëtar, por edhe për mbrojtjen e natyrës si një detyrim qytetar. Shumica e banorëve të përfshirë në hulumtim shprehën shqetësim për gjendjen aktuale të Malit Sharr për shkak të dëmtimit të vazhdueshëm ose shkatërrimit të natyrës nga faktorë njerëzor. Banorët e anketuar tregojnë shqetësim të madh kur fjala është për mungesën e mbrojtjes institucionale nga shkatërrimi i Malit të Sharrit, veçanërisht qendrat turistike, zonat për piknik, ujin, pemët dhe rrugët.

Shumica e të anketuarve (80%) e mbështesin iniciativën për shpalljen e Malit Sharr si Park kombëtar, duke e theksuar këtë si mënyrën më të mirë për të mbrojtur burimet natyrore të këtij vargmali.

Disa të anketuar shprehin rezerva për shkak të mungesës së informacioneve të sakta se çfarë do të sjellë shpallja e një

parku kombëtar në malin ku ata jetojnë. Prandaj, një pjesë e konsiderueshme e të anketuarve kërkojnë investime shtesë nga institucionet në mënyrë që ky projekt të ketë sukses. Një pjesë e vogël e banorëve të anketuar deklaruan se shpallja e Malit Sharr si Park kombëtar nuk është as i nevojshëm dhe as i dobishëm për banorët e vendbanimeve në rajon.

Raporti jep rekomandime se është e nevojshme të miratohet një ligj sa më shpejt që të jetë e mundur që do ta shpallë Malin e Sharrit një zonë të mbrojtur dhe ta shndërrojë atë në një Park kombëtar, dhe kështu të miratojë strategji afatgjata për promovimin e eko-turizmit, por edhe për ruajtjen e natyrës. Gjithashtu ka nevojë që të themelohet një organ i përbashkët, i cili do të përfshijë përfaqësues të shoqërisë civile, vetëqeverisjes lokale dhe qeverisë qendrore, në mënyrë që të strukturojë dhe koordinojë aktivitetet për një proces më efektiv të shpalljes së Malit Sharr si një Park kombëtar.

Korrupsioni në mjedisin jetësor kërkon zgjidhje sistematike

“Ka një mungesë të ndjekjes sistematike të organizuar të korrupsionit në të gjitha nivelet,” tha Sllagjana Taseva, kryetare e “Transparensi Interneshenell”, gjatë konferencës në “Institutin e Gjellbër” me titull “Korrupsioni në ekologji”. Si ta njohim atë dhe si të veprojmë?”. Taseva foli se si mund të parashikohet rreziku i korrupsionit kur planifikohen dhe zbatohen projekte të infrastrukturës. Sipas saj, aktualisht nuk ka asnjë qytetar në vend që nuk bën lidhje mes ndotjes dhe mungesës së deponive adekuate me korrupsionin.

Sipas Maja Moraçanin, deputete dhe kryetare e partisë politike DOM, fushat më të zakonshme të korrupsionit në ekologji janë pylltaria, furnizimi me ujë, lëshimi i licencave për shfrytëzimin e burimeve natyrore, energjisë dhe minierave. Duke folur rreth asaj se si politika mund të kontribuojë në luftën kundër korrupsionit në ekologji, ajo kujtoi rregulloret ekzistuese anti-korrupsion dhe organet që janë krijuar, si dhe ndryshimet në ligjet që çojnë në një transparencë më të madhe në politikë. Ajo gjithashtu theksoi se sipas studimeve të shumta, korrupsioni është i lidhur ngushtë me standardin e ulët, d.m.th. se në vendet e varfra, korrupsioni është kushtimisht më i theksuar dhe shoqërohet me rritjen e ndotjes.

Vasko Todorovski nga shoqata civile “Zelena Lupa” foli për humbjen e hidrocentraleve të vogla dhe sqaroi ndryshimin midis investimit të fondeve të mëdha dhe kthimeve të vogla, pra fitimeve të vogla. Sipas tij, aktivitete të tilla tregojnë një interes korruptiv.

“Zakonisht bëhen studime sipërfaqësore, ne kemi të dhëna false dhe hyrëse dhe dalëse, kemi të dhëna se ato nuk kanë ndikim mbi mjedisin, këtu - uji vazhdon të rrjedhë, nuk ka lumenj të tharë, flora dhe fauna nuk janë dëmtuar, bujqësia është rritur, ka ujë për vaditje, blegtoria po rritet, digat po rritin turizmin - por gjithçka që është vetëm në letër. “Kur fjala është për hidrocentrale, kemi të dhëna nga Komisioni Rregullativ që në vitin 2019, u dhanë 15 milion euro subvencione dhe hidrocentralet e vogla plotësuan vetëm 2.6% të konsumit të kërkuar,” tha Todorovski.

Avokatja Sonja Petrusheva, nga ana tjetër, theksoi se mjedisi kudo në botë, madje edhe këtu, po shkatërrohet nga shpyllëzimet e ligjshme dhe të paligjshme. Është e ligjshme sepse ka rregulla të caktuara për sasinë, por për shkak të disa mangësive administrative, prerja e pyjeve zgjerohet më tej dhe bëhet gjysmë e ligjshme. “Shkaqet e korrupsionit në ekologji në të gjithë botën përbëhen nga tre aspekte: mundësia, motivi dhe probabiliteti i ulët i kapjes. “Për shkak se ne jemi një vend në zhvillim, ne tashmë i kemi zbatuar të tre aspektet në një farë mënyre,” tha Petrusevska.

“Institutin e Gjellbër” e organizoi konferencën online, me mbështetjen e Bureau de Helling nga Holanda.

Një e treta e ndërmarrjeve publike nuk kanë shpallur konkurs për prokurime publike

Qendra për komunikime qytetare (CGK) e publikou hulumtimin “**Caktimi i rreziqeve nga korrupsioni në prokurimet publike të ndërmarrjeve në çronësi të Qeverisë dhe komunave**”. Rreziqet nga korrupsioni janë hartuar në bazë të monitorimit të thelluar të tenderëve të 37 ndërmarrjeve aksionare dhe ndërmarrjeve të krijuara nga Qeveria, Qyteti i Shkupit dhe komunat e Kavadarit, Gostivarit dhe Strugës. Në vitin 2019, këto ndërmarrje nënshkruan kontrata të prokurimit publik me vlerë 247 milion euro, që është 27% të prokurimit publik të përgjithshëm të vendit.

Në 16 nga 37 ndërmarrje, realizimi i planeve të prokurimit publik është më i ulët se 50%. Niveli më i lartë i realizimit të planit ishte SHA MIA me 96%, dhe më e ulëta SHA “Ujësjiellësi” me vetëm 1%.

Në pothuajse një të tretën e tyre, realizimi i prokurimit në një ndërmarrje është më e lartë se 40%. Sipas vlerës së kontratave, pjesëmarrja më e madhe e një ndërmarrje është te SHA “Elektranat”, dhe sipas përqindjes së aksioneve në SHA “Ujësjiellësi”.

Një e treta e ndërmarrjeve të monitoruara aplikuan procedurën jo-transparente me negociim pa publikuar një konkurs. Pjesa e lartë e këtyre prokurimeve në vlerën totale të prokurimeve është regjistruar në Gazetën zyrtare, me 28% dhe në Parkingjet e Qytetit të Shkupit, me 22%.

Në rreth 20 nga 37 ndërmarrje të synuara, përqindja e procedurave të anuluar është më e lartë se 20%. Anulimet e shpeshta të tenderëve janë një tregues i rreziqut të korrupsionit. Anulimet më të mëdha të tenderëve ishin HM Transport, Pyjet kombëtare dhe NPT Shkup.

Dobësitë e identifikuara në analizë konfirmuan nevojën për të forcuar integritetin dhe për të zvogëluar rreziqet e korrupsionit në ndërmarrjet publike dhe shoqatat aksionare. Në këtë drejtim, kjo analizë do të pasohet nga shqyrtimi individual i 37 ndërmarrjeve, i cili do të

sigurojë një përmbledhje të parametrave kryesorë që pasqyrojnë prokurimin publik në nivelin e ndërmarrjes, si dhe kapacitetin e personelit dhe politikat e brendshme të ndërmarrjeve të synuara. Qëllimi është të përdoret shqyrtimi i situatës për t’i përshtatur punëtoritë dhe trajnimet e planifikuara për përfaqësuesit e ndërmarrjeve publike dhe shoqëritë aksionare për të kapërcyer dobësitë reale në zbatimin e prokurimit publik dhe për të maksimizuar efektet e ndërtimit të kapaciteteve të stafit dhe zhvillimin e planeve individuale. në prokurimet publike.

EPI e analizoi raportin e fundit të Komisionit Evropian për Maqedoninë e Veriut

“Vlerësimet e BE-së të paraqitura në numra sjellin deri në një përfundim mesatar. Sidoqoftë, një analizë më e thellë e raportit tregon një pamje shumë më të larmishme dhe të pabarabartë. Prandaj nevoja për një analizë më të thellë cilësore të gjetjeve, por edhe arsyeve për to, dhe veçanërisht për kujdes në analizën e rekomandimeve dhe zbatimin e tyre. Kjo është një nga gjetjet në botimin “Raporti 2020: Një Argument më shumë për negociatat” - Analiza e Raportit të Komisionit Evropian për Republikën e Maqedonisë së Veriut nga 6 tetori 2020 i përgatitur nga Instituti për Politikën Evropiane (EPI).

Autorët e kësaj analize përqendrohen në aspektet kryesore të Strategjisë së zgjerimit në lidhje me Republikën e Maqedonisë së Veriut dhe raportit special për vendin. Gjetjet për Maqedoninë e Veriut në këto dokumente janë të një rëndësie të veçantë për të ruajtur dhe forcuar argumentin për fillimin aktual të negociatave. Paketa e këtij viti e dokumenteve të zgjerimit është gjithashtu e para që publikohet pas miratimit të metodologjisë së re të zgjerimit. Zbatimi i tij është veçanërisht i dukshëm në Strategjinë e zgjerimit, ku, krahasuar me nivelin rajonal, Komisioni ofron vlerësime më të qarta, të cilat janë grupuar sipas klasterëve.

Duke pasur parasysh se struktura dhe përmbajtja e Raportit bëhen më komplekse, sfida që ai të afrohet deri te opinioni bëhet edhe më e madhe.

A hand holding a paper airplane against a teal and yellow gradient background. The hand is positioned in the lower center, with the fingers gripping the body of the plane. The paper airplane is white and is angled upwards towards the top right. The background is a smooth gradient from a light yellow at the bottom to a deep teal at the top.

LAJME
NGA
SHOQËRIA CIVILE

Shëtitja roze sivjet edhe online

Shoqata “BORKA - për çdo ditë të re” në partneritet me Think Pink Europe është pjesë e garës/shëtitjes më të madhe humanitare në Evropë - Race for the cure. Kjo ngjarje sportive dhe humanitare bashkon njerëzit e prekur nga kanceri i gjirit dhe familjet dhe miqtë e tyre. Gjatë garës, të shëruarit festojnë jetën, ndërsa pjesëmarrësit japin mbështetjen e tyre për të dashurit e tyre. Së bashku ata i kujtojnë ata që nuk janë më me ne për shkak të llojit më të zakonshëm të kancerit tek gratë.

Ky eveniment, në përputhje me situatën epidemiologjike në botë dhe në vendin tonë, ndodhi përmes një platforme dixhitale globale, me të cilën njerëzit në të gjithë Evropën u lidhën përmes regjistrimit online, për një shëtitje apo garë në qytetin e tyre, lagjen, komunitetin lokal. Duke marrë pjesë në “Gara për kurimin” dixhital që u zhvillua në 25, 26 dhe 27 shtator dhe nën moton “Qëndro i sigurt, qëndro i lidhur”, qytetarët ndihmuan njerëzit që vuanin nga kanceri i gjirit duke mbledhur fonde dhe ndërgjegjësimin e opinionit për këtë sëmundje.

Fushatën e mbështetjen një numër i madh i subjekteve, mbështetës disa vjeçar të BORKA mes të cilëve edhe Civika mobilitas, Telekom i Maqedonisë, Avon, Rosh, Novartis, Medikus Help, Delegacioni i BE në Maqedoni dhe Ambasada e SHBA në Shkup.

“Statistikat tregojnë se në nivel global në vitin 2018 numri i personave të ri të diagnostikuar nga kanceri i gjirit ka qenë 2.088.849 raste të reja, derisa numri i vdekshmërisë ka qenë 626.679. Në vend janë diagnostikuar tre deri në katër raste çdo ditë”, thotë Biba Dodeva, kryetare e BORKA.

Përndryshe BORKA është anëtare fuqiplotë e Think Pink Europe, Aleancës Evropiane për Luftë Kundër Kancerit të Gjirit, ndërsa 11 vjet me sukses, çdo tetor e organizon fushatën kombëtare për luftë kundër kancerit të gjirit dhe manifestimin “Përpara roze”, e cila këtë vit u shndërrua në Race for the cure.

“Një ditë e imja” – libër nga 30 autorë të guximshëm

Çfarë me ne? (What about us), kënga e njohur e Pink mori një dimension krejtësisht të ndryshëm të kënduar nga Marija Saveska, në promovimin e librit “One My Day” botuar nga Qendra për Aftësi të Kufizuara “Prkos”. Maria është 18 vjeçe dhe vuan nga paralizë cerebrale. Ajo është një nga tridhjetë autorët që guxuan të zbulonin intimitetin e tyre në publik, një nga tridhjetë personat e guximshëm me aftësi të kufizuara që nxorën në dritë “fragmente të jetës së tyre të fshehura pas mureve të shtëpive dhe institucioneve”. Ajo është një nga lajmëtarët e pazëshëm siç i quan Irena Popovska, redaktore e këtij botimi dhe drejtuesja kryesore e kësaj vepre, nga ideja për të arritur në platformën elektronike të “Prkos”, dhe më pas në faqet e botimit.

“Një ditë e imja” siguron narracion në vetën e parë njëjës. Autorët, të cilët janë persona me aftësi të ndryshme të kufizuara flasin për rreth asaj se si zhvillohet një ditë e tyre “me gjithë vuajtjet, të qeshurit, lotët, shpresat, dëshirat, synimet, ngritjet dhe rëniet”. “Dëshiroj që opinioni ta dëgjojë fuqishëm zërin tonë dhe nga dora e parë të fitojë pasqyrë të qartë se si jetojmë, duke vëzhguar në rutinën tonë të përditshme”, shkruan Irena Popovska, në parathënien e botimit.

“Kjo që ne bashkarish u përpoqëm ta bëjmë është pothuaj fitore mitike-heroike nga bota e injorancës dhe e përjashtimit, nga bota e cila dëshiron të na bëjë mos të ekzistojmë dhe të padukshëm, ne dalim dhe qartë tregojmë se jemi faktor aktiv dhe i barabartë në kapacitetet e veta për krijimin e komuniteteve të reja dhe konteksteve zhvillimore”, thotë Popovska. Publikimi i “Një ditë e imja” do t’u mundësojë gjeneratave të tanishme dhe të ardhshme të mësojnë për përgjegjësinë ndaj të tjerëve dhe më pak të fuqishmëve, për ndjeshmërinë, për të drejtat qytetare dhe përgjegjësitë. Shoqërisë i nevojitet të jetë më e ndjeshme ndaj diversiteteve, të cilat gjenden në themelet e saja, ndërsa “Një ditë e imja” është vegël e mrekullueshme e cila mund të kontribuojë “për avancimin e mendimit për jetën

e mirë aq të dëshiruar, me obligime por edhe me të drejta. Veçanërisht e drejta e jetës (cilësore).

Promovimi i “Prkos” ishte eveniment jo i përditshëm, ashtu si edhe botimi për çka u tubuam. Autorët, të mbështetur nga familjet dhe miqtë e tyre, përveç asaj që vetë e zbuluan për veten në faqet e librit, vendosën të na japin “bonus” dhe ta shprehin dashurinë e tyre ndaj poezisë, muzikës ose thjesht të na rrëfejnë ndonjë ngjarje interesante nga jeta e tyre. I gjithë evenimenti ishte plot me energji që e kremtonte jetën. Energjia të cilën e kanë të gjitha sfiduesit, të cilët janë të vendosur të krijojnë shoqëri pa pengesa dhe në këtë udhëhiqen nga emri i tyre: Filloi Zgjidh Thuaj Zbullo Ndrysho (PRKOS)!

Libri “Një ditë e imja” mund të blihet në librarinë Literatura.mk në Shkup, Siti Moll. Me blerjen e botimit e fitoni edhe Doracakun me këshilla për sjellje të mirë ndaj personave me aftësi të kufizuara (në botim të PRKOS). Me blerjen e librave mundësoni honorar për autorët dhe më e rëndësishme pasuroheni me pikëpamje të reja të cilat ua mundësuan ata.

Resortet të braktisura për fëmijë në rajonin e Shkupit

Në muajt e kaluar, ekipi i Shoqatës së qytetarëve për mbrojtjen e pronës shtetërore “Të drejtë dhe profesionistë” nga Shkupi, vazhdoi t’i vizitojë dhe siç thonë ata “t’i nxjerrin nga harresa objektet e braktisura në pronësi shtetërore, që dikur konsideroheshin vende të denja për të pushuar dhe rekreacion, për të kultivuar dashurinë për natyrën dhe për të zhvilluar ndërgjegjësimin për nevojën për rekreacion dhe forcimin e shpirtit të shëndetshëm të të rinjve në vendin tonë”.

Kontrollin e fundit që e kanë bërë është në rajonin e Shkupit. Përmes tekstit dhe fotografive, anëtarët e ekipit

dëshmuan për disa resorte për fëmijë “të harruara nga institucionet shtetërore”.

Dy prej objekteve të cilat i kanë regjistruar gjenden në shpatin e Malit Vodno. Fjala është për resortin e vjetër për fëmijë, ku siç dëshmojnë është “shkatërruar me dyer dhe dritare të thyera, mure të rrënuara dhe kulmi që pikon”. Objekti tjetër është vendosur menjëherë përballë tjetrit, e përshkruajnë si “objekt të madh e prej betoni në ndërtim – karabinë, i filluar para disa dekadave dhe i lënë në gjysmë të rrugës të shkatërrohet dhe të dëshmojë për moskujdesin dhe indiferencën tonë”.

Objekti i tretë gjendet në Karadakun e Shkupit, në fshatin Lubanci. “Ky është”, thonë nga shoqata, “dëshmitar memec i sjelljes tonë të papërgjegjshme”. Duke e përshkruar ata thonë: “edhe pse jashtë lë përshtypje se është një objekt prej tre katesh i ruajtur mirë, me ambiente ndihmëse të cilat dikur kanë qenë restorant i madh, që ka shërbyer ushqim të shëndetshëm për fëmijët, të cilët këtu e kanë kaluar pushimin veror dhe dimëror, me terrene sporti për futboll, basketboll dhe volejbol, nëse shohim më mirë do të shihni se është thyer, shkullur, djegur dhe shkatërruar, me një fjalë të të vije keq ta shohësh”, thonë ata.

Këto nuk janë objektet e para të identifikuar nga ana e “Të drejtë dhe profesionistë”. Ata më parë kanë alarmuar për objekte në Ohër dhe Lazaropole. Me aktivitete të cilat i realizojnë si pjesë e projektit “Fuqizimi i kapaciteteve për menaxhim të mirë dhe evidentimin e pronës së patundshme shtetërore”, i mbështetur nga Civika mobilitas, dëshirojnë të prekin në vetëdijen dhe ndërgjegjen e përfaqësuesve të

pushtetit. Në dokumentin final ku do të vendosen në një vend të gjitha objektet e identifikuar, ata besojnë se do të ndihmojnë të vlerësohet gjendja e objekteve shtetërore dhe të merret vendimi nëse meremetimi i tyre do të hynte në programin për punë të Qeverisë në periudhën e ardhshme.

Gjendja me të drejtat e fëmijëve

Ambasada e Parë e Fëmijëve në Botë “Megjashi” i prezantoi gjetjet e hulumtimit mbi situatën me të drejtat e fëmijëve në vend. “Ka gjetje interesante se shumë fëmijë janë të vetëdijshëm për të drejtat e tyre, dhe megjithatë ata besojnë se si fëmijët ashtu edhe të rriturit duhet të arsimohen rreth tyre, në mënyrë që ata të respektohen në pjesën më të madhe,” tha Jordanka Çerepnalkova-Trajkovska, koordinatore e SOS - telefonit për fëmijë dhe të rinj nga “Megjashi”.

Në hulumtimin mbi temën “mjedisi shkollor”, një pjesë e konsiderueshme e fëmijëve (60.62%) besojnë se nuk i kushtohet vëmendje e mjaftueshme mirëmbajtjes së higjienës në shkollë, përfshirë higjienën e tualetit, për shkak të së cilës 68.23% e fëmijëve shmangin t’i përdorin ato.

Për “kohën e lirë”, fëmijët theksuan se ata zakonisht e kalojnë atë duke u shoqëruar me shokët jashtë shtëpisë, duke dëgjuar muzikë ose në media sociale. Numri i fëmijëve që marrin pjesë në ngjarje kulturore, filma ose shëtisin kafshët e tyre shtëpiake është shumë i vogël.

“Për shumicën e fëmijëve (51.88%) vakti ditor në shkollë është një lloj pastë”, thuhet në përmbledhjen e hulumtimit mbi temën “shëndeti dhe cilësia e jetës”.

Duke shqyrtuar mendimet e fëmijëve në temën “mjedisi jetësor” mund të shihet se dy të tretat e tyre kanë problem me ajrin e ndotur, sidomos në dimër, dhe se ndikon shumë në shëndetin e tyre fizik dhe mendor.

Lidhur me temën “siguria”, hulumtimi tregoi se 10% e fëmijëve deklarojnë se kanë qenë ndonjëherë viktimë e dhunës, ndërsa 21.85% njohin dikë që ka qenë viktimë e dhunës. Nga ana tjetër, pothuajse një e katërta e fëmijëve

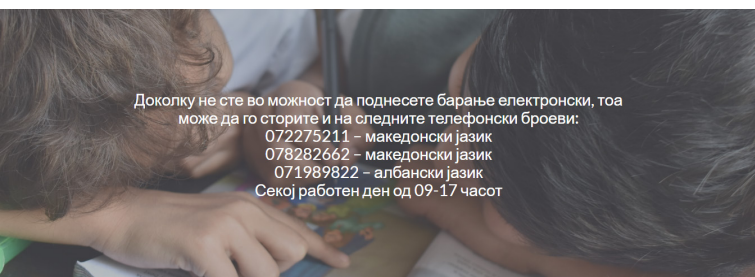
të anketuar njohin një bashkëmoshatar/e, të dhënat, fotot ose videot e të cilit janë ndarë në internet pa pëlqimin e tij/saj.

Fakti që 42.24% e fëmijëve janë ndjerë të diskriminuar në një situatë të caktuar është shqetësues, dhe ndër arsyet më të zakonshme për këtë janë mosha, gjinia, si dhe gjendja financiare e familjes së tyre.

Gjetjet e hulumtimit do të shërbejnë si një pikë fillestare në përgatitjen e Raportit alternativ të fëmijëve mbi gjendjen e të drejtave të fëmijëve në Maqedoni, i cili do t’i parashtrahet Komitetit të KB për të Drejtat e Fëmijëve në Nëntor të vitit 2020.

Каков вид на насилство си видел/а, слушал/а во твоето училиште?	Видел/а		Слушал/а		R (с – в) %
	N	%	N	%	
Физичко насилство	128	35%	180	49%	+14%
Вербално насилство	199	54%	205	55%	+1%
Срамно и вулгарно однесување	130	35%	121	33%	-2%
Психичко насилство	70	19%	74	20%	+4%
Удирање шлаганица	108	29%	118	32%	+3%
Групно физичко насилство	68	18%	88	24%	+6%
Закана со оружје	34	9%	72	20%	+11%
Друго	7	2%	9	2%	0%
Нема насилство во училиштето	68	18%	53	14%	-4%
Одбива да оговори/без одговор	8	2%	7	2%	0%
Вкупно	370	222%	370	251%	+29%

Shërbimi online për fëmijët me aftësi të kufizuara

Shoqata për teknologji asistive “Hapni dritaret” me qëllim për të mundësuar vazhdimësi me punën e vet me fëmijët me aftësi të kufizuar, në partneritet me UNICEF dhe Ministrinë e Punës dhe Politikës Sociale e krijoi platformën “Online shërbimi”, që ofron edukim të lartë cilësor dhe të individualizuar të fëmijëve me aftësi të kufizuara.

Në këtë mënyrë fëmijët do të mund të mësojnë nga shtëpia sipas orarit të përshtatur, do të kenë mbështetje për zhvillimin e shkathtësive për të lexuar, shkruar dhe artikullimin e fjalëve, do të inkurajohen të bëhen nxënës aktiv përmes punës nga shtëpia, dhe e gjithë kjo do të jetë e balancuar dhe zbavitëse për ata.

Në një periudhë të masave të shtuara nga Covid-19 dhe lëvizjes së kufizuar, shumica e ofruesve të shërbimeve u detyruan të ndërpresin shërbimet ose të transformojnë dhe ofrojnë alternativa. Prandaj, përmes platformës, në tre muajt e ardhshëm, ekipi i “Hapni dritaret”, në bashkëpunim me Kreativita Lindje dhe Logomedikus do të ofrojë katër lloje të shërbimeve për fëmijët me aftësi të kufizuara: mbështetje të individualizuar për përdorimin e kompjuterit dhe internetit, stimulimin e zhvillimit të hershëm, shërbimet e logopedisë dhe këshillimin-mbështetje këshilluese për prindërit/kujdestarët. Shërbimet bazohen në një qasje të përqendruar tek personi (person-centered approach) dhe synojnë të inkurajojnë zhvillimin personal të fëmijëve.

Shkathtësi të avancuara ekonomike për personat e Shtëpive të vogla grupore

Shoqata “Bravura kooperativa” nga Dellçeva filloi me zbatimin e punësive të dedikuara për përfaqësuesit e Shtëpive të vogla grupore, Qendrat për punës sociale dhe organizatat qytetare. Ky aktivitet është paraparë me projektin “Ura inkluzive 18” dhe është financuar nga Civika mobilitas.

Punësoria e parë kishte të bëjë me mënyrat dhe aftësitë e marra nga përdoruesit e Shtëpive të vogla grupore për të qenë në gjendje të bashkohen me fuqinë punëtore pasi të kenë arritur moshën e rritur. Sipas pjesëmarrësve, këtyre

“Ternipe MK” e shënoi 40 vjetorin e ekzistimit

Këtë vit “Ternipe MK” shënoi një datë të rëndësishme me një akademi solemne, me çka siç theksoi kryetarja Ermina Rexhepova, në një mënyrë solemne RKEC “Ternipe MK” Dellçevë edhe një herë konfirmoi vendin e saj thelbësor, veçanërisht në qytetin e Dellçevës ku i takon, por edhe më gjerë, në vend.

Theksi i jubileut u vu në dhënien e mirënjohjeve, diplomave, lavdërimeve, personaliteteve, institucioneve, shoqatave dhe individëve që me punimet e tyre, dhanë kontribut vetëmohues në zhvillimin e “Ternipe MK”.

Mirënjohje për bashkëpunim afatgjatë iu dhanë Komunës së Dellçevës, Drejtorisë për afirmimin dhe promovimin e kulturës të pjesëtarëve të komuniteteve, Ministrisë së Kulturës të Republikës së Maqedonisë së Veriut, Shoqatës së Artit Kulturor „Goce Dellçev“, Dellçevë dhe Ansamblit për Këngë dhe Valle Popullore Rome “Rushit Shakir”, Kumanovë. Komisioni për dekorimet unanimisht vendosi t’i dorëzojë mirënjohje Zenil Rexhepov - për kontribut të veçantë në gjuhën, historinë dhe kulturën e romëve.

Organizata u themelua në vitin 1980 dhe qëllimi i saj kryesor është të kontribuojë në integrimin e romëve në shoqëri. Zakonisht e bën këtë përmes punës edukative me të rritur, të rinj dhe fëmijë; organizimi i aktiviteteve të ndryshme për ruajtjen e kulturës, traditës, artit, folklorit dhe gjuhës së të gjitha etnive; dhe inkurajimin dhe avancimin e arsimit të të rinjëve romë.

njerëzve shpesh u mungon vetëbesimi, keq menaxhojnë me financat e tyre, dinë të jenë impulsivë dhe kanë mungesë iniciative në vendin e punës. Sidoqoftë, u përfundua që aftësitë socio-ekonomike duhet të zhvillohen në periudhën para se personi të largohet nga Shtëpia e vogël grupore dhe se kjo do të kontribuojë në socializimin e tij më të mirë në shoqëri, gjë që nuk është rasti tani.

“Baza e problemit për nivelin e ulët të vetëdijes ekonomike midis shfrytëzuesve është mënyra e sigurimit të ushqimit, veshjeve, mjeteve shkollore dhe ushqimeve të tjera të

nevojshme. “Mënyra aktuale e prokurimit sipas parimit të prokurimit publik dhe pagimit të faturës nuk është e përshtatshme për mënyrën e strehimit e cila duhet të jetë forma më e afërt me mjedisin familjar”, thuhet në raportin e punëtorisë.

Punëtorja e dytë përfshiu përfaqësuesit e Shtëpive të vogla grupore nga Shtipi, Berova dhe Shtëpia e fëmijëve 11 Tetori nga Shkupi. Këtu, të pranishmit ranë dakord se ka raste më të suksesshme të fëmijëve që integrohen në shoqëri. Dallimi i këtyre në përgjigje është ndoshta për shkak të faktit se shumica e pjesëmarrësve në këtë trajnim vijnë nga Shtëpitë të vogla grupore. Bashkarish dhe unanimisht u theksua nevoja për një Protokoll për pranimin e përfituesve

të rinj, i cili do të përmbajë të drejtat dhe detyrimet e kujdestarit-përfitues nga njëra anë dhe edukatorit nga Shtëpia e vogël grupore nga ana tjetër.

Punëtoritë u mbyllën me një pyetësor për të analizuar situatën aktuale dhe nevojat e jetimëve dhe kujdesit prindëror. Fokusi është në menaxhimin ekonomik të pasurive materiale pas largimit nga Shtëpitë të vogla grupore, si dhe nevojën për të zbatuar një program për menaxhim dhe sipërmarrje ekonomike brenda institucionit.

U shënua Dita botërore e të pastrehëve

Duke dorëzuar 80 pako humanitare me ushqim dhe mjete për mbrojtje dhe dezinfektim nga Covid-19, sipas të gjitha masave të rekomanduara për mbrojtje nga koronavirusi, në Pikën e të pastrehëve pranë Kryqit të Kuq në Momin Potok, më 7 tetor, u shënua tradicionalisht “Dita botërore e të pastrehëve”.

Në Shkup jo zyrtarisht ka 300 persona të pastrehë, por çdo vit numri i tyre rritet. Deri tani 15 të pastrehë janë riintegruar dhe risocializuar me sukses në shoqëri.

Sipas Dragana Llazarovska, koordinatorë e Pikës së të pastrehëve pranë Kryqit të Kuq të Qytetit të Shkupit, në shtatë muajt e fundit, askush nga të pastrehët nuk shfaqti simptoma të Covid-19, dhe as ndonjë nga ekipi i ekspertëve. Gjatë pandemisë, përveç ekipeve të rregullta mobile që mbështesnin qytetarët, u formua një ekip i veçantë mobil për të mbështetur të pastrehët. Nga 15 mars deri më 1 gusht, pika u vizitua 2.789 herë nga të pastrehët, u

bënë 603 vizita tek mjeku, u kryen 42 biseda profesionale-këshillëdhënëse nga psikologu, u shpërndanë 2.128 copë ilaçe dhe 7.999 copë rroba. Në të njëjtën periudhë, u shpërndanë 2.017 maska mbrojtëse për të pastrehët dhe 1.816 pako me peceta të lagura.

Pika për të pastrehët është mbështetur nga Qyteti i Shkupit për 12 vjet dhe operon në të njëjtin vend në Momin Potok. Çdo të mërkurë dhe të premte të pastrehët marrin shërbime higjienike, rroba të pastra, mundësinë për të larë rrobat e vjetra, ushqimin, ekzaminimet e mjekut dhe ilaçet falas sipas nevojës, mbështetjen psiko-sociale, shërbime nga një punonjës social.

BASHKËPUNIMI

“Të gjithë të ngopur” grumbulluan 3500 kg ushqim

Më 17 tetor, u mbajt për herë të pestë aksioni humanitar “Ushqe 10.000”. Aksioni kaloi nëpër gjashtë qytete dhe u dhuruan gjithsej 3467 kg ushqim, që do të përfundojnë në duart e qytetarëve me status të rrezikuar social.

Pjesëmarrës në këtë ngjarje ishin shoqatat: Shën Shpëtimi, Mirësia, HOPS, Projekti Fati, Besimi, Organizata e Grave Shkup, Shoqata e Pensionistëve Gjorçe Petrov, Legis, Avena-Kočanë, Odigitrija-Vinica, Ngushëllues-Manastir, Organizata e Grave Manastir, Vera-Strumicë dhe Poraka-Negotinë.

“Ushqe 10.000” është një aksion kombëtar për dhurimin e ushqimit në lokacione të zgjedhura, përkatësisht para tregjeve ku vendosen standat dhe ka vullnetarë që mbledhin ushqime nga qytetarët që duan të dhurojnë dhe

ua shpërndajnë atyre qytetarëve me status të rrezikuar social, përkatësisht duke bërë paketa humanitare nga donacionet e mbledhura. Qëllimi është mbledhja e ushqimit që do të përfundojë në duart e 10.000 qytetarëve.

Ka më shumë se 450.000 qytetarë në Maqedoni të cilët nuk mund të përballojnë të gjitha vaktet në një ditë. Nga ana tjetër, ka mungesë të një mënyre që bashkëqytetarët e tyre të dhurojnë rregullisht ushqim për ata që kanë më shumë nevojë.

Aktivitetet e Hajde Maqedoni mbështeten nga Civica mobilitas si pjesë e projektit “Rrjeti i qëndrueshëm për shpëtimin e ushqimit”.

#ХРАНА СЕФРЛА

АКТИВНОСТИТЕ НА АЈДЕ МАКЕДОНИЈА ОКТОМВРИ 2020

ГАЗИ БАБА СЕ ГРИЖИ
АЈДЕ МАКЕДОНИЈА БЕШЕ ВКЛУЧЕНА ВО АКЦИЈАТА ОРГАНИЗИРАНА ОД О. ГАЗИ БАБА. АКЦИЈАТА ТРАЕШЕ ОД 2 ОКТОМВРИ ДО 1 НОЕМВРИ 2020 ГОДИНА И ПРИТОА УСПЕАВМЕ ДА СОБЕРЕМЕ 660 КГ ХРАНА И ХИГЕНСКИ ПРОИЗВОДИ.

ДНЕВНА ДИСТРИБУЦИЈА
СЕКОЈДНЕВНО НАШИОТ ШОФЕР ВРШЕШЕ ДОСТАВА НА ХРАНА ДО НАШИТЕ СОЦИЈАЛНО ЗАГРОЗЕНИ СОГРАНИ, НО НИ СЕ ЈАВИ ПРОБЛЕМ НА НАШЕТО ВОЗИЛО, ИСТЕЧЕ РЕГИСТРАЦИЈАТА. БЛАГОДАРЕНИЕ НА ОРИГУРИВАЊЕ МАКЕДОНИЈА И ПСС НАШЕТО ВОЗИЛО ПОВТОРНО СЕ ДВИЖИ НИЗ УЛИЦИТЕ

НАХРАНИ 10.000
НА 17 ОКТОМВРИ ПО 5-ТИ ПАТ СЕ ОДРЖА АКЦИЈАТА НАХРАНИ 10.000 АКЦИЈАТА СЕ ОДВИВАШЕ ВО 6 ГРАДОВИ ПРИ ШТО СЕ СОБРАА 3467 КГ ХРАНА. НА АКЦИЈАТА СЕ ВКЛУЧИЈА И 2 КОМПАНИИ: АВИЦЕНА ЛАБОРАТОРИЈА И ДИНЕРС КЛУБ.

РЕДИСТРИБУЦИЈА НА ХРАНА
ЗА ВРЕМЕ НА МЕСЕЦ ОКТОМВРИ УСПЕАВМЕ ДА СПАСИМЕ 5859 КГ ХРАНА ОДНОСНО 19300 ОБРОЦИ И ИСТИТЕ ДА ГИ РАСПРЕДЕЛИМЕ КОН ОНИЕ ШТО ИМ Е НАЈПОТРЕБНО.

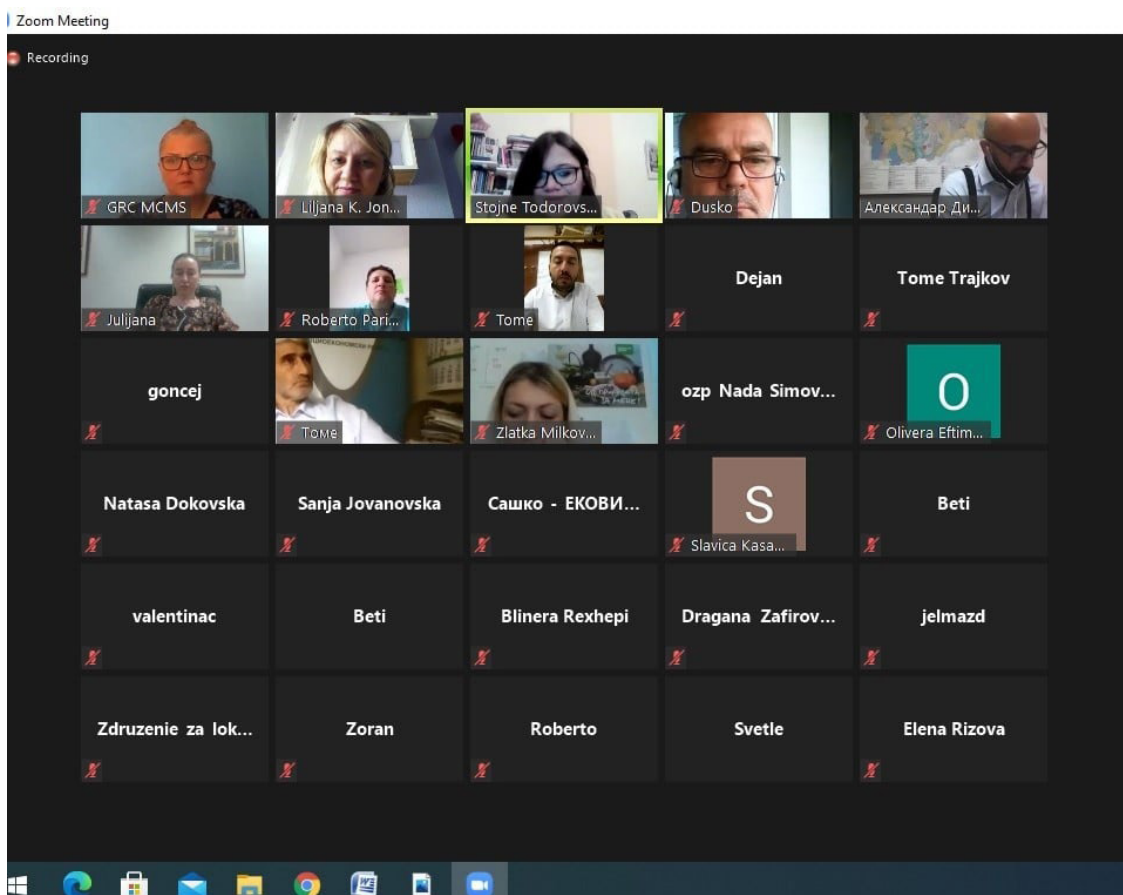
A mund të dhurohet teprica e prodhimeve bujqësore?

“Deponi apo tryezë për tepricën e produkteve bujqësore?” ishte tema e një diskutimi të organizuar nga Banka e Ushqimit dhe Koalicioni Rural, përfitues të Civica Mobilitas, më 22 shtator të këtij viti, përmes platformës ZOOM. Ata filluan nga situata aktuale e një projektligji për dhurimin e ushqimit të tepërt, me të cilin, për fat të keq, nuk i trajton prodhuesit bujqësorë dhe produktet e tyre. Pyetjet që u ngritën gjatë diskutimit i referoheshin pozicionit të bujqve dhe prodhuesve bujqësorë për të ndërhyrë në propozim zgjidhjen ligjore.

Pjesëmarrësit u pajtuan që produktet bujqësore që mbeten të pa blera, dhe madje edhe ato që mbeten të pa kultivuara në fusha, mund të jenë një vakt i denjë dhe të gjenden në tryezat e atyre që kanë më shumë nevojë për to. Sipas të dhënave të disponueshme, vetëm vitin e kaluar u hodhën 50 tonë mollë. Udhëzime rreth asaj se si të dhurohen ushqimet e tepërta, por ka ende shumë hapa në rrugën nga fushat në tryezë. Organizatorët e diskutimit besojnë se kjo rrugë mund të ndiqet vetëm nëse sektori civil dhe institucionet punojnë së bashku. Pjesëmarrja e përfaqësuesve të Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave dhe Agjencisë së Ushqimit dhe Veterinës në diskutim është edhe një tjetër shenjë se kjo është e mundur.

“Unë jam veçanërisht i lumtur që për procesin e rregullimit ligjor të dhurimit të ushqimit të tepërt kemi mbështetjen e institucioneve, gjë që na jep edhe më shumë nxitje dhe motivim për Koalicionin Rural dhe Bankën e Ushqimit, për të vazhduar bashkëpunimin që tashmë ka filluar dhe për të ne do ta thellojmë atë deri në përfshirjen në zbatimin e ligjit, për të cilin do të duhet të shkojmë shumë larg”, tha Liljana Jonoski, drejtore ekzekutive e Koalicionit Rural. Ajo shprehu kënaqësinë me mbështetjen e Civica Mobilitas për të dy organizatat dhe kërkoi mbështetje nga çdo individ, prodhues ose organizatë e shoqërisë civile që dëshiron të kontribuojë në aktivitetet e mëtejshme që ne do të zbatojmë në lidhje me këtë temë.

Të dy organizatat vazhdojnë të kërkojnë mënyra për të ndryshuar propozim zgjidhjen ligjore, e cila do të përfshijë produktet bujqësore në dhurimet e tepërta të ushqimit, të cilat në vend që të përfundojnë në një deponi ose në një lum, do të përfundojnë në tryezat e atyre që kanë më shumë nevojë për to.

LAJME
DHE
CIVICA MOBILITAS

Debat i Presidentit me organizatat qytetare për sfidat kryesore shoqërore

Më 16 tetor 2020, Civica mobilitas organizoi Forumin kombëtar “Bashkëpunimi midis Presidentit dhe organizatave të shoqërisë civile” ku folësi kryesor ishte Presidenti Stevo Pendarovski.

Forum kombëtar u hap nga ES Sibil Suter Tehada, ambasadore e Zvicrës, e cili theksoi se me këtë Forum, organizatat e shoqërisë civile i shkëmbejnë pikëpamjet dhe përpiqen të përmirësojnë bashkëpunimin me autoritetet. “Një bashkëpunim i tillë është i dobishëm për të dy palët dhe madje edhe më shumë për qytetarët, kështu që kjo fazë e programit bëhet një nga qëllimet dhe prioritetet,” tha ambasadorja Suter.

Në fjalën e tij hyrëse, Presidenti Pendarovski theksoi se një nga sfidat më të mëdha shoqërore është polarizimi me të cilin përballemi, pra paaftësia e shoqërisë për t'i tejkaluar ato kushte. “Për fat të keq, ne përqendrohemi më shpesh në atë që na ndan sesa në atë që na bashkon,” tha ai. Sipas tij, disa gjëra janë thelbësore për depolarizimin, përkatësisht sundimi i ligjit, përgjegjësia politike, departizimi i shoqërisë dhe përfshirja. “Libreza partiake dhe përkatësia etnike duhet të pushojnë së qeni një kriter për përparimin dhe gjithë përfshirja nuk mund të bazohet në intolerancë,” tha Pendarovski.

Presidenti gjithashtu iu referua të rinjve, duke theksuar se tre kriteret që janë kryesore për ta janë: punësimi dhe paga, mundësia për avancim dhe ndjenja e qëllimit dhe misionit shoqëror. Sipas tij, është e trishtueshme që në vendin tonë të rinjtë quhen e ardhmja jonë, dhe nuk janë të përfshirë në krijimin e politikave dhe vendimmarrje.

Përfaqësuesit e organizatave të shoqërisë civile debatuan me Presidentin mbi korrupsionin dhe polarizimin, integrimin evropian, çështjet e romëve dhe personave me aftësi të kufizuara, përfaqësimin e drejtë të grave, mbrojtjen shëndetësore, lirinë e medias dhe trajtimin e gjuhës së urrejtjes dhe lajmeve të rreme, mbrojtjen e mjedisit, zhvillimi rajonal i të rinjve, zhvillimi rural dhe i barabartë.

“Ne duhet të mbledhim të gjithë mendjet në vend që t'i afrohem vendeve që tashmë janë duke negociuar,” tha Pendarovski, duke shtuar se sektori civil më parë ishte trajtuar në mënyrë të padrejtë si një armik, ashtu si mediat. Ai theksoi se ai pret një proaktivitet më të madh nga ana e organizatave të shoqërisë civile, për të mos kursyer qeverinë aktuale dhe për t'i kritikuar lirisht ato.

Festivali i organizatave qytetare në shenjë të luftës me COVID-19

Mbi 80 organizata të shoqërisë civile shfrytëzuan ditën me diell të së shtunës dhe prezantuan shoqatat e tyre para qytetarëve në Parkun e Qytetit rreth "Guacës" si pjesë e Festivalit të Civica mobilitas, "Dita e organizatave qytetare". Këtë vit festivali u mbajt në kushtet e një pandemie, dhe në të njëjtën kohë ai festoi sukseset dhe përgjigjen e dhënë nga organizatat në trajtimin e tij. Ashtu siç tha ambasadorja e Zvicrës, H.E. Sibil Suter Tejada, kjo ditë dhe Festivali i Civica mobilitas është një shembull se si, përkundër rekordit të 86 organizatave të shoqërisë civile, është e mundur të respektohen masat e sigurisë duke treguar punën dhe aktivitetet e organizatave të shoqërisë civile.

Programi, si në çdo vit paraprak, përbëhej nga aktivitete të shumta dhe të larmishme. Organizatat tërhoqën vëmendjen e kalimtarëve përmes kuizeve, lojërave, punëtorive, ekspozitave, shfaqjeve të dramës dhe shfaqjeve të videove. Qytetarët patën mundësinë të mësojnë se si të bëhen më të përgjegjshëm në përdorimin e burimeve natyrore, si të bëhen donatorë dhe të kontribuojnë në komunitetet e tyre lokale, ku ata mund të kërkojnë më shumë informacion në lidhje me format e ndryshme të trafikimit të qenieve njerëzore, të cilat mund t'u japin atyre falas këshilla ligjore, me cilët të diskutoni për shëndetin mendor dhe të testoheni për HIV dhe të merrni rezultate të menjëhershme.

Këtë vit, sponsori kryesor i Festivalit ishte bashkëshortja e Presidentit, Elizabeta Gjorgievska. Gjatë hapjes zyrtare, ajo theksoi se kjo ngjarje shërbeu për t'u njohur me organizata të reja dhe për t'u informuar për shumë aktivitete me të cilat ajo nuk ishte e azhurnuar. "Unë besoj se as pandemia e Covid-19, dhe asgjë tjetër nuk duhet të na bëjë të dyshojmë që të mbetemi qytetarë aktiv, të marrim pjesë në iniciativa

qytetare, të jemi anëtarë të organizatave joqeveritare dhe të bëhemi vullnetarë," shtoi Gjorgievska.

E ftuara e diskutimit kryesor të Festivalit ishte Mila Carovska, ministre e Arsimit. Pjesëmarrësit diskutuan me të rreth aktiviteteve të shoqatave në mbështetje të përgjigjes së shtetit ndaj krizës me COVID-19. "Organizatave qytetare dhe partnerët u riorganizuan shpejt me fillimin e pandemisë. "Gjatë gjithë periudhës së kaluar, ne patëm një koordinim të suksesshëm me organizatat e shoqërisë civile dhe inspektoratet, dhe kjo kontribuoi në mbrojtjen e një numri të madh të vendeve të punës," tha Carovska gjatë diskutimit.

Përveç kësaj, ishte e pashmangshme të flitej për proceset arsimore gjatë pandemisë, për mësimdhënësit, nxënësit dhe familjet e tyre. Mbi këtë bazë, ministria u bëri thirrje organizatave të shoqërisë civile që të përfshihen në krijimin dhe mbështetjen e proceseve të reformës për arsim cilësor.

Këtë vit, Festivali i organizatave qytetare përkoi me Ditën Botërore për Zhdukjen e Varfërisë, e disa nga organizatat humanitare ndërmorën veprime për të mbledhur dhe shpërndarë artikuj ushqimorë dhe veshje për ata më në nevojë.

Në mënyrë të pashmangshme, tema kryesore e Festivalit të këtij viti ishte trajtimi i pandemisë, por në të njëjtën kohë festimi i atyre që ishin ndër të parët që dolën në teren për të ndihmuar, ata që ndihmuan në krijimin e masave për të tejkalimin e suksesshëm të pandemisë dhe ata që gjithmonë i vendosnin ato në plan të parë i kanë nevojat e komuniteteve të tyre.

U ndanë tetë grante të reja të vogla për organizatat qytetare

Komisioni për zgjedhje të granteve i vlerësuan konceptet e organizatave, të cilat u dorëzuan në rrethin e pestë të thirrjes për grante të vogla të Civika mobilitas (CM-MAK-02).

Tetë përfituesit e zgjedhur do të punojnë në avancimin e kushteve dhe të drejtat e punëtorëve, krijimin e vendeve të denja të punës për të rinjtë, do të punojnë në ndërgjegjësimin për sfidat e përditshme për personat me shikim të dëmtuar, si dhe ndërgjegjësimi i popullatës rurale për ekonominë e gjelbër dhe nevojën nga mbrojtja e ambientit jetësor, e po ashtu do ta hulumtojnë prezencën e metaleve të rënda dhe shtesave tjera në ujin në Kamenička Reka. Krahas kësaj, ata do të ndajnë informata të rëndësishme dhe analiza për gjendjen në shoqatat e zjarrfikësve në vend, do ta lehtësojnë procesin arsimor të fëmijët nga mjediset rurale dhe interaksioni i tyre me fëmijët nga mjediset urbane, e po ashtu do t'i forcojnë vlerat e jetës ndëretnike në Ohër përmes më të rinjve.

Fituesit e grantit të vogël janë organizatat që vijojnë:

- » Shoqata Ekologjike Zdravec 2002 me projektin “Monitorimi i Kamenička Reka”;
- » Shoqata vullnetare e zjarrfikësit Sveti Nikole me projektin “Shoqatat vullnetare të zjarrfikësve, aktorë aktiv shoqëror!”;
- » Shoqata për integrim multikulturor INKLUZIONI, Ohër me projektin “Përmes një prizme – të gjithë jemi të barabartë”;
- » Shoqata për zhvillimin e arsimit, kulturës, shkencës, sportit dhe turizmit në mjediset rurale “NOVA ZVEZDA” – Shoqata turke Količan i Poshtëm Stucdeniçan me projektin “Mos t'i harrojmë fëmijët nga mjediset rurale”;
- » Shoqata e prodhuesve të llojeve të kopshtarisë dhe luleve “Horti Eko”, Strumicë me projektin “Nga mbeturinat bujqësore deri te ‘ari i zi’”;
- » Shoqata për aktivitete sociale dhe kulturore Qendra për komunikime krijuese Shkup me projektin “Projekt special dhe i vetëm në Maqedoni i dedikuar për të verbrit dhe personat me shikim të dëmtuar”;
- » Qendra për integrim të rinjve “Ëndrra rinore” Strugë me projektin “Mbrojtja e të drejtave të punëtorëve”;
- » Shoqata për avancimin dhe mbrojtjen e të drejtave të punëtorëve “Punëtori i denjë” me projektin “Avancimi dhe mirëmbajtja e mjedisëve të drejta dhe produktive për pounë për zhvillimin e komunitetit lokal”

Veprimet e përfituesve të ri kanë të bëjnë me ambientin jetësor dhe resurset natyrore; fëmijët, të rinjtë dhe studentët, komunikimi dhe mediat; të drejtat e njeriut; si dhe punësimi.

Organizatat e mbështetura vijnë nga Makedonska Kamenica, Sveti Nikole, Ohër, Strugë, Prilep, Shkup, Količan i Poshtëm dhe Strumicë.

Buxheti i përgjithshëm i veprimeve të mbështetura në këtë tremujor kap vlerën 2.495.529 denarë.

Thirrja për grante të vogla mbetet e hapur deri më 30 qershor 2022. Konceptet mund të dorëzohen në cilëndo kohë deri në këtë datë. Komisioni për zgjedhje të granteve të vogla do të marrë vendim në nivel tremujor.

QYTETARËT PËR NDRYSHIME

Kryeredaktor: Gonca Jakovleska

Redaktor: Aleksandra Siljanovska

Adresa e Botuesit: Rr. Nikolla Parapunov nr. 41a, f.p 55, 10160 Shkup

Tel: ++ 389 (0)2 3065 381

e-mail: helpdesk@civicamobilitas.mk

„Qytetarët për ndryshim“ e boton programi Civica Mobilitas i mbështetur financiarisht nga Agjencioni Zviceran për Zhvillim dhe Bashkëpunim (SDC), implementuar nga NIRAS nga Danimarka, Qendra Maqedonase për Bashkëpunim Ndërkombëtar (MCMS) dhe FCG nga Suedia.

Artikujt e botuar në këtë revistë shprehin pikëpamjet e autorëve dhe/ose organizatave që kontribuojnë në revistë, por jo ato të Ambasadës Zvicerane/Agjencisë Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim ose ato të organizatave implementuese: NIRAS, MCMS ose FCG.

www.civicamobilitas.mk